

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesečno K 1.25, godišnje K 15.— Za INOZEMSTVO suviše poštarina. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO i UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari“ (Dr. Krstelj i drugi). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drugi). Izdavaatelj i odgovorni urednik **Dr. MARKO SKOČIĆ.**

OGLASI PO CIENIKU.

God. IX.

ŠIBENIK, subota 12. travnja 1913.

Broj 811

Spletke i državna misao hrvatska.

Kad je usljed rata na Balkanu uzplamtela od zanosa i hrvatska duša; pa kad su učestali i vanjski izkazi zanosa bratskoga radi pobjeda steđenih junačkim naporom i neizmjenim samopriegorom; kad su na neki način popucali oni okovi koji su sinove jednoga naroda duševno okivali u lancima nepovjerenja i neprijateljstva, odmah se čulo glasova, kao da bi taj zanos bio pogibeljan ne samo za državu misao hrvatsku, nego i za samo ime naroda hrvatskoga.

Austrijske diplo stale na to odmah prebirati da su pravaši, u koliko su tom zanosu sudjelovali, štetovali svojoj ljubljenoj Hrvatskoj, jer da su se pokazali nepouzdanim čimbenikom prema onima koji do sada u istinu nisu nikada ništa dobra učinili Hrvatskoj, ali koji ipak imaju dobrih namjera da Hrvatima daruju svoju naklonost. A to naravno ako budu dobri i pokorni.

Diple prebirale: što Hrvati imaju zajedničkoga sa Srbima? Zar to nisu dva oprečna naroda, dvije različite vjere, dva odijeljena teritorija? Zar i sami izkazi ljubavi nisu znak da se ipak teži van granica Austro-Ugarske? Zar nije ovaj pokret posve blizu veleizdaji?

Spljetski „Dan“ je uprav zajednikovao: „Ono o posebnoj čestitci Srbima (u zadržarskoj resoluciji — Op. P.) neće li one u kraljevini Srbiji učiniti objesnim i neće li se oni utvarati, da je sva Dalmacija na nečijoj dispoziciji? Nebi li onda iz te objesti i rat mogao poteći?“

Naravno diplo nisu prebirale u pravcu da smo sretni u ovom stanju u kojemu se nalazimo, jer to je ipak i za njih malo težak napjev, ali za to su tužno naricale nad sudbinom imena hrvatskoga i kraljevine Hrvatske, koje ime da će u Srbstvu izginuti, a koja kraljevina da će posve izčeznuti.

I za to su austrijske diplo svom snagom stale prebirati o vjernosti prema programu stranke prava, o nevjeri stanovalih pravaša itd. itd.

A zašto sve to? Evo, od nazad godina se iz Beča pružila mreža po našim zemljama, kojom se lovi „vjerne i plemenite“ Hrvate. Pokojni Luegher, a sada Chlumetcki osvajaju u ime veike Austrije naše ljude. Za Dalmaciju na pr. stvara se u Beču društvo za ekonomično pridizanje

u istoj kući u kojoj se dan danas isto takovo društvo ustraja za Albaniju. Imademo i Flotten-verein i izložbe za Adriju. Šalj nam se namjestnici koji da će činiti te nam zemljom proteče med i mlieko. Uz to nam se neprestano obećaje, obećaje, obećaje. Mi moramo o tim obećanjima misliti pače moramo i sanjati, a na svaki način moramo vjerovati kao u nepromjenjivi članak vjere, da će nam se, ako budemo dobri, pružiti Hrvatska gotova, ujedinjena i slobodna na tanjuru. Sve to uz jedan mali, posve mali uvjet: moramo u ta obećanja vjerovati i biti pokorni, a s druge strane možemo biti odvažni, pa ako ćemo i nepomirljivi prema našim sunorodnjacima, koji žive s' nami u istoj kući i koji su nam za vječna vremena susjedi.

Na taj način, dostojan nas najmirnijih i najbezazlednijih stvorova, austrijske diplo misle da mogu polučiti svoj cilj.

Ima koja stotina godina da se obećaje tako Hrvatima sve, a u istinu pripravlja se samo tlo kako bi jedan dio naroda služio vječno Niemcu, a drugi Magjaru. I uz to je Hrvatima dopušteno da se medju sobom radi onih obećanja kolju pod izlikom vjernosti bilo čemu ili komu, samo da se zanašaju za obmanam, a ne misle na faktično svoje stanje.

Diplaši i oni koji ih sile na puhanje misle da su već dobro uspjeli.

Sapeli su tobože hrvatsku državnu misao u gvozden okvir iz kojeg da ju se nemože i nesmiije ni maknuti. Sljedbenike i štovatelje Zrinskih, Frankopana, Ante Starčevića i Kvaternika, pretvoriše, misle oni, u četru crno-žutih bečkih veliko-austrijskih fičirina.

A da se Hrvati za Boga iz te potištenosti ne bi pridigli, nego da se samo nadaju u milostinju, treba te naivnike postaviti pod Absolutizam, treba ih ekonomički i kulturno utući; treba njih, koji nastavaju bogatu zemlju i divno primorje i koji imaju sve uvjete da postanu narod bogat i ugledan medju kulturnim narodima, osiromašiti, odijeliti od svijeta, od trgovine i svakog napredka; treba ih u njihovoj kući podvrći gospodarstvu magjarskom, njemačkom i bilo koga, jer tada moraju da se boje i svoje sjene pa kao nevoljnici moraju da prose mrvice sa stola onih, koji u njihovoj kući gospoduju i koje oni svojim trudom hrane.

I onda je, misle diplaši, posao gotov. Ako Hrvat u učiniš i samo sjenku pravde, on mora da je vječno zahvalan; ako mu u njegovoj kući, njegovim novcem za milostinju ponapraviš što je moglo, da je sam

gospodar, biti od zlata, valja da ti ljubi kao prosjak ruku; ako mu jednog silnika nakon dugih patnja zamjeniš sa drugim, Hrvat mora viditi u toj zamjeni osobitu blagodat; ako mu u njegovoj domovini dozvoljavaš da može u nižim poslima upotrebljavati svoj jezik i svoje ljude, onda mora on misliti da je samosvojan. Ako mu sagrađiš od odpadaka koji su ti ostali od njegovih truda, od njegovih šuma, od njegove imovine i samo pedalj puta, on mora sebe cijeniti slobodnim amerikancem; ako mu preko njegove zemlje pružiš željezničku cestu, on nesmiije tu na njoj gospodariti već možeš utjeravati na milijone, a on valja da ti je haran što tim putem može brže izseliti iz svoje osiromašene zemlje.

I Hrvat koji je do jučer, može se kazati, mislio da je član suverene svoje države, gospodar na svojem zemljištu tako da je bio uvjeren da bez njega i njegovog sudjelovanja nemože se riešavati izočno pitanje, danas bi morao biti blažen ako se može nadati milostivom pogledu sa one strane otkuda ga sva nevolja bije.

Jest, utemeljitelj stranke prava sve nas je to učio. On nam je tumačio i u svojim spisim još nam i danas tumači, tko je Hrvatsku i Hrvate doveo u današnje stanje. On je živio da nas nauči kako treba i koga treba i zašto ljubiti ili mrziti i od koga se treba čuvati i što raditi.

Ali austrijske diplo ima već dosta vremena da prebiru po našem narodu, i odavna već se mnogo uho na njih priviklo.

Napjev njihov nam je bio izvadjan na sto različitih načina, pa mnogi i ne mogu više ni razabrati gdje prestaje hrvatski a gdje počinje tudjinski. Mnogima je uho tako otupilo da razlike i ne čute. Mnogi su tako na te napjeve naučili da su zaboravili stari svoj. Pače svojih se napjeva i boje. Misle jadnici, novi austrijski su napjevi bolji, ljepši, ugodniji, zamamniji, svježiji. Njekima su uprav potrebni jer su u njima odgojeni, njima su oni služili da se provuku kroz život, a za pjesmu Staroga ni čuli nisu. Truditi se da ju nauče nisu ni kušali.

Za to ona potištenost u nekima koji kažu da su pravaši, a ne shvaćaju što to znači, i za to opet ona pripravnost u drugima da plešu kako im diplo sviraju.

Za to napokon one spletke kojima su se služili oni koji svjestno pušu u diplo kako im je zapoviedjeno.

Ovi svi vide milosti i pomoć ondje gdje toga nije nikad bilo i od kuda ne-

može biti nikada nikakva dobra za naš narod. A svi ovi vide pogibelj za ime i obstanak naroda hrvatskoga ondje gdje te pogibelji ne smije biti, gdje je ne može biti.

I radi te tobožnje pomoći i te tobožnje pogibelji spletkari, diplaši naručeni, nastoje državnu misao hrvatsku okovati u verige, gdje joj nemože biti života.

Oživotvoriti će misao državnu hrvatsku oni koji neće da dopuste našoj djeci niti valjanost izpita na Zagrebačkoj universi, prem ih to ne bi stajalo ni truda, ni novaca, ni ikakvih žrtava!

Oživotvoriti će misao hrvatsku oni koji dokazuju svakim svojim činom koliko su ljubili i ljube n. pr. sve one koji su ljubili i radili za Hrvatsku!

Ili je nauka povjesti izginula? Jeli moguće dakle da austrijske diplo obmane koga razumnoga?

Jest kad bi hrvatska državna misao svojom suštinom značila gvozdeni okvir i ništa drugo.

Jest kad bi hrvatska državna misao značila mržnju, rezanje i klanje medju sinovima iste domovine.

Diple bi mogle imati uspjeha i naručeni diplaši bi se mogli veseliti, kad bi hrvatski narod, osiromašen, razdvojem i patnjom utučen, bio nerazumna žvina, koja ne bi shvaćala zašto diplo prebiru i zašto se zahtjeva da budemo bez ponosa, bez časti i bez narodnosti, nego da živimo kao prosjački puk u službi.

Ali takova šta državna misao hrvatska ne znači.

Ne sastoji ona od milostinje, a ni od mržnje prema svojim suplemenjacima.

Ne znači ona milostivi dopust da bude Petar ili Pavao zastupnikom, a ni to da se narod vara ili obmanjuje prosjačenjem vlasti kod gospodara koji tu vlast iz ruku ne puštaju. Ne znači ona ni razne iz vana unesene tobože kulturne programe, ni natezanje izmedju jedne i druge stranke u one svrhe stranačke, kakove politička vlast naloži ili upriliči. Ne, ništa od toga ne znači državna misao hrvatska, jer je ona u svoj svojoj celini gospodarstvo ne jedne stranke ili jednog stališa nego celog naroda na zemljištu narodu hrvatskom od otaca sačuvanom.

I zaludu diplo prebiru da stranku prava skrenu na sklizavi put legionarstva ili jelačićevštine ili čak i zemljaštva, bolje reći služništva.

Zaludu i diplaši pušu do nadimanja u te napjeve. Puknuti će, ali cilja polučiti neće.

A da cilja polučiti neće, niti kad svom snagom prebiru bojni napjev potičuć Hrvate proti Srbima, lahko je dokazati drugom zgomom.

Dr. M. D.

Pitanje Skadra i medjunarodni položaj.

Parizki „Temps“ donio je brzovjavnu viest, da se crnogorski kralj odriče prijestolja, ako bi velevlasti upotrebile silu, kojom bi se Crnu Goru spriečilo u nastavljanju opsade Skadra. U brzovjavu se još kaže, da će se u tom slučaju Crna Gora dati anektirati od Srbije, a neke francuzke novine k tomu nadodaju, kao da već predstoji ugovor izmedju dinastije Njeguša i dinastije Karagjorgjevića, kojim bi ugovorom u izumrenju druge, nasljedila ona prva, prijestolje obiju država.

Koliko je istine u tom brzovjavu, ne znamo. Ali po onom što se dogadja u krugovima više manje neprijaznim slavensstvu, rek bi, da brzovjav parizkog lista odgovara zbilja istini.

Mudri i herojski kralj Crne Gore dobro znade, da gubitkom Skadra njegova i onako mala kraljevina sama po sebi nema nikakove budućnosti. Znade, da je ona u ovom ratu razmjerno prama pučanstvu, stradala više od ijedne svoje saveznice. Čemu onda da bižie iz rata ni živa ni mrtva? Struja unije javljala se i od prije u zemlji; tko će je sada ugušiti, kad je s jedne strane prirodna, a s druge, silom prilika iz rata, nužna? Crnogorski je kralj čovjek široka pogleda; dinastija je kakvih je malo. Bit će dakle, da je svojom pronicavošću, kojom u opće sve gleda, prodro duboko, i odlučio se, ako Skadar ne dobije, da svoju malu kraljevinu pripoji onoj državi, s kojom Crnogorci sačinjavaju jedan te isti narod: srpski.

Ali to ne ide u račun državama protivnim slavensstvu.

Ne ide prvog Austriji, pa Italiji. Za to je ova politika, da se predlože Crnoj Gori kompenzacije za Skadar, nešto u teritoriju, a nešto u novcu. Austrija se tobože neće, ne će da pristane ni na te kompenzacije. Nu tko pozna Austriju i njezine diplomate, jasno mu je, da ona svojim nećkanjem igra onu smiešnu igru, koju je igrala

Nešto o bugarskom jeziku.

Piše prof. O. F. SLAVIĆ. (5)

Nekoliko bugarskih izraza.

Veoma bi pogriješili, kad bi mislili, da se Bugari stroga drže gornjih pravila u običnom govoru. Osobito trega spomenuti to, da kao što u svim jezicim ima raznih narječja, tako ima i u bugarskom. Iz toga slijedi, da znadu ne samo jednu, te istu riječ drugčije naglasiti, nego i drugčije sklanjati. Tomu se nije čuditi, jer ako imadu u nas neka mjesta, koja nisu kadgod ni dva sata udaljena, drugčiji izgovor, onda je naravno, da se tako zbiva i kod Bugara.

„Kad bi imao para, kupio bih mnogo knjiga“ Bugari bi rekao: „akò bi da imam pari, šte kúpja mnogo knigi“. Naravno, da nama Hrvatim ne zvoni taj poredaj riječi nu svakako odmah se opaža, da nije teško razumjeti. Bugarski: učitelj kazva, če (da) momče-to piše húbavo (lijepo). U nekim bugarskim izrekam naći ćemo riječi, koje mi Hrvati nikad ne rabimo, prem su slavenskog korjena. Nu ako se uzme u obzir, da ćemo takvih riječi naći posve malo u bugarskom jeziku, bnda nam se ne treba bojati, jer možemo mal ne uvijek poznati po smislu, što bi ona besjeda imala značiti.

„Kaži, mi, kaži, bjednij naròde“. U ovoj izreci osim naglasaka, sve je isto kao

u hrvatskom, dakle nikakva se truda neće, da takve izreke shvatimo.

„Májko, daj mi čaša vodã“. Istina je, da ovakvi izrazi, gdje Bugari upotrebljavaju akuzativ ženskog roda jednak nominativu nama Hrvatim para uši, ali ipak znamo što s tim misle reći.

„Ti si moj najdobar prijatelj“. U hrvatskom jeziku nikad se ne spaja čestica „naj“ sa prvim stupnjom pridjeva, već sa drugim: ti si moj najbolji prijatelj.

„Što se e slučilo s Vas“. Kako svi predlozi hoće iz sebe akuzativ, tako se nami neobično čini ako predlog „s“ nije s dativom. Nu uz malo pomnje možemo stati i tomu na kraj.

„Dajte mi edin biljët za putúvanje od prva klásaneke obične tudje besjede ne rijetko se nalaze u bugarskom jeziku, koje pozniji bugarski pisci nastoje izbaciti gdje-god mogu, i nadomjestiti ili slavenskim. Budući da se često krat i hrvatski pisci služe takvim besjedom, onda nam ih neće biti teško upamtiti.

Hajmo se malo razgovarati u bugarskom jeziku.

Pitanje: Govoriš li bugarski?

Odgovor: Jaz jošte ne govórja dobre búgarski.

P. Vidjè li ti búrove u gorã(ta)?

O. Jaz ne vidjeh búrove, no vidjeh dubovè.

P. Komu dávate vie kniga-ta?

O. Jaz davam kniga(ta) májci.

P. Kakav knigi si kúpi učeník?

O. Učeník si nakúpi mnogo húbavi (lijepih) knigi.

P. Imaš li ti jedín konj?

O. Imaš li jedná kráva?

O. Jaz nemám nikakav konj, jaz imam edin vol i edná krava.

P. Vidjeh-te li Vie slona, koji-to bješe u selò(to)?

O. Jaz ne bjeh v selòto, a v gradã.

P. U Vas li e nož?

O. Nož(at) ne u mene.

P. Kakáv hljeb jadete Vie?

O. Jaz jam presen (svjež) hljeb.

P. Pisã li ti večè majci si?

O. Az ne sam ošče pisal.

P. Na kude (kamo) gledaš?

O. Az gledam kam (k) kula(ta).

P. Koj govori s učitelja?

O. Majka(ta) na učeníka govori s učitelja.

P. Imaš li segã (sada) vreme, da govóriš búgarski?

O. Ne, prijateljè, az nemám sega nikakvo vreme.

P. Ot kogò je tová (to) písmo?

O. To e ot njego.

P. Vaša li e tája (ta) kušta?

O. Ne tová ne e nášata kuća.

P. Kažete mi naj-znamenitni oràtor v Rim?

O. Naj-znamenitni orator v Rim bil Cicerón.

P. Koj bješe naj-skromni i naj-čestni muž v Atina?

O. Naj-skromniat, naj-čestni(at) i naj-mudri(jat) atinjanin bješe Aristid.

P. Koj e bil naj-veliki geròj (vojvoda) v stáro vrème?

O. Po moje mnenje Cezar e bil naj-veliki geròj v stáro vreme.

P. Zásto mislite Vie takò?

O. Az mislja takã za tová, zašto toj e bil nã samo zavoevãtelj, no i zakonodãtelj.

P. Koliko pravi jedná godina?

O. Petdesèt i dve nedjeli ili trista i šeisèt i pet dèna praprijat edná godina.

P. Koliko pravi edin lev?

O. Sto stotínki pravijat edin lev.

P. Kolko šte bude pet puti po sto i dvãjset i pet?

O. Pet puti po sto i dvãjset i pet šte bude šest stotín i dvãjset i pet.

P. Znãete li v koja godina Kristofor Kolúmb otkri Amérika?

O. Kristofór Kolúmb otkri Amérika v 1492 godina.

P. Znãete li, v koja godina e razrušil požãr mnogo kúšti v Cãrigrad?

O. Na dvãjset i sèdmi septembri 1720 godina požãr razrušil v Cãrigrad 12.000 kúšti.

P. Vidjeh-te li Vie dnes (danas) kralja? O. Az ne vidjeh ni kralja, ni kralica(ta).

P. Poznãva li čovjek sam sebe si? O. Tavã(to) e trúдно; obikvèno čovjek poznãva pó-dobre (bolje) drugi ot-kólko (nego) sam sebi si.

P. Običãte li slãtki vinã?

O. Ne, ak nikoda ne pija slãtki(te) vinã.

P. Prodãva li tózi (taj) trgòvec dobrã ribã?

O. Toj ima ponèkoda dobra riba, a ponèkoda lóša.

P. oolko e čas (koliko je sati)? O. Čas(at) e tri.

P. Mólja (molim) na kolko sme doros? O. Na prvi (na prvi svibnja).

Da živie kralj! Slava na kralja! Zdrãvejte, gospodine!

Sbogom! Do viždane (Do vidova)*

* Tko želi bolje upoznat pravila neka nabavi „Bulgarische Konversations-Gramatik, von Ganwriyski“. Tko želi govoriti neka ode u Bugarsku k našoj braći.

od početka balkanskog rata, a koja ju je stala toliko novca i toliko poniženja.

Kako se pak još sigurno ne zna, hoće li junački kralj pristati na te — navodno mu predložene kompenzacije, tako i međunarodni položaj stoji jednako na mrtvoj tački. Optimističko shvaćanje u Beču odaje staru austrijsku politiku, kojom već unapred kaže, da će se ipak odlučiti te pristati na sve, samo da manja

„pogibelj“ bude od slavenstva. To su austrijski gesti, koji se vuku kroz cijelo vrijeme balkanskog rata, pa ih treba razumjeti.

Svakako, dok se ne čuje pozitivan odgovor crnogorskog kralja Nikole, dotle međunarodni položaj ostaje na istoj tački, na kojoj je bio, kad je na tapet, pred Evropu izašlo, pitanje Skadra.

Blokada crnogorsko-albanskog primorja.

Brzjavni „Hrvatske Rieči“

Kompenzacije Crnoj Gori nisu predložene.

Cetinje, 12 travnja. Crnogorski ministar vanjskih posala izjavljuje, da Crnoj Gori nije bio učinjen nikakav predlog niti da se je s njim pregovaralo o kakovoj teritorijalnoj i financijskoj kompenzaciji — u pitanju Skadra.

Na Carigrad.

Sofija, 12 travnja. Malinov je izjavio da nije izključena mogućnost te Bugari provale Čataldžu i nahrupu na Carigrad, jer da će tako Bugari prisiliti Europu da pristane na takav mir kakav Bugari mogu jedino željeti i tražiti.

Izjava crnogorske vlade.

Cetinje, 12 travnja. Crnogorska vlada javlja službeno da će predati joj predlog o recompensacijom za Skadar uzeti u putu uvažanja.

Bugarska i Rumunjska.

Petrograd, 12 travnja. Buduć se Bugarska sporazumila sa Rumunjskom razišla se konferencija poslanika — Bugarskih, Rumunjskih.

Operacije proti Skadru obustavljene.

Kotor, 12 travnja. General Bojović je od vlade srbske opozvan, operacije proti Skadru su obustavljene.

Carigrad, 12 travnja. Grčka torpeda bombardirala je Avale, odputovala u Edremid i razorila nekoliko kuća.

London, 12 travnja. Konferencija poklisara doprimila je skupnu notu na balkanske države te će isto čim prije biti svim vladam balkanskog saveza uručena.

Beograd, 12 travnja. Izdana je zapovied o obustavi neprijateljstva pod Skadrom.

Beč, 12 travnja. Grčki brod, koji je prenosio ruski ratni materijal za Crnu Goru, iskrcao je u sv. Ivan Meduanski 80 vagona municije i 85 polica *habitzu*.

Imenovanje albanskog vladara.

Valona, 12 travnja. Albanskim vladarom predsjednikom (?) imenovan je knez Wilchem švedski.

Potonula ruska ratna ladja.

Petrograd, 12 travnja. „Minoza“ podvodna ruska bojna ladja pri vježbam je potonula, a car je odlikovao momčad koja se tom prigodom izkazala novom i promaknućima, jer je pokazala veliko prisustvo duha i junaštvo.

Izovratak izseljenika.

Trst, 12 travnja. Amo je prispjelo 250 bosanskih izseljenika, koji se vraćaju svojim kućama.

Novi austrijski željeznički zajam.

Beč, 12 travnja. Novi austrijski 4¹/₂ željeznički zajam od 115 milijuna zaključen je između Ministra financija poštarske štedionice i jednog konsorcija njemačkoga carstva.

Uapšeni radi špijunaže.

Beč, 12 travnja. Oberlajtmant Čedomil Jandrić, koji je pohađao ratnu školu, a pripadao bosanskoj infanteriji broj 1, kao i njegov brat Skender, lajtmant računarskog odsjeka, bili su uapšeni radi špijunaže. Čedomil je imao biti skoro unapredjen.

Beč, 12 travnja. Nadporučnik Gandić, kažu da je stajao na čelu cijeloj jednoj organizaciji za špijunažu. Izlicao se vele u vojničkim krugovima razbacivanjem velikog novca.

Zaustavljen yacht.

Beč, 12 travnja. Jučer u noći, yacht Rumija, koja je prenašala turske zarobljenike iz Drača u Bar, bila je kod ulaza od blokadnog ratnog brodovlja, zaustavljena i morala se je opet povratiti u Drač.

Imenovanja.

Beč, 12 travnja. Prečasni kanonik don Grgo Gojanović imenovan je dekanom kaptola, a dosle počasni kanonik don Grgo Tambača stalnim kanonikom šibenske stolne crkve.

Smrt Poincare-ove majke.

Pariz, 12 travnja. Jučer prije podne umrla je majka predsjednika francuzke republike, Poincare-a. Bilo joj je 74 godine.

Štrajk radnika na Rieci.

Rieka, 12 travnja. Uslijed otkaza radnicima društva brodogradilišta, priređuje se sutra na Rieci velika radnička skupština, na kojoj će odlučiti, kakve će, uslijed otkaza, mjere poduzeti. Pred tvornicu došlo je preko 150 žena otpuštenih radnika. Vikale su i psvale upravu brodogradilišta, dok ih redarstvo nije raspršalo.

Nemiri u Smyrni.

Smyrna, 12 travnja. Ovdje su buknuili nemiri, u kojima je više Grka zaglavilo. Grčke čete iskrcale su se u Mitileni i bile poslone u Smyrnu. Iz Carigrada je pak pošlo u Arabiji 19 mobiliziranih *redifbataljuna*, jer i tamo vladaju pobune i nemiri.

Ukradjene dragocienosti.

Moskva, 12 travnja. U tvornici srebra ukradjen je srebreni tanjur, na komu je, prigodom jubileja kuće Romanova, ponudjeno caru hljeba i soli. Tri tvornička radnika bila su uapšena i kod njih se je tanjur našao.

Bolest sv. oca.

Rim, 12 travnja. Sv. otac je potpuno bez ognjice. Izgleda, da će kroz nekoliko dana biti posve zdrav.

Rim, 12 travnja. Zdravstveno stanje sv. oca njegovu okolinu zadovoljava. Hođočasnici hođočasne kao i do sada.

Eksplozija.

Dortmund, 12 travnja. Na tvrdnici „Union“ eksplodirao je veliki kotao. Jedan je radnik mrtav, a 4 ranjena. Tvrdka se je morala zatvoriti.

Patvorenje konjaka.

Budimpešta, 12. Zbog patvorbe francuzskog konjaka poznate firme „Martel“ uapšena je jedna jaka organizirana skupina ljudi.

Komesarijat u Českoj.

Sva prilika, da će u svibnju biti suspendirana zemaljska vlada kraljevine Česke, a mjesto ove uveden komesarijat. Tako će Austro-Ugarska monarkija steći u Evropi još više simpatija; mjesto jedan imat će dva komesarijata. A njezini će narodi topit se od radosti, vičući: liepo li je pod majkom Austrijom!

Zemaljski odbor kraljevine Česke kao da ne vjeruje u gornju viest. Što bi i vjerovao? Ta Austrija nije naučna obdarnivat svoje narode ovakvim jabukama!...

Iz hrv. i slov. zemalja.

Komesarijat.

Sramota, koja tšti Hrvatsku ovo je nastala druga godina, a da se za to ne zacrvene ni malo njezini krvnici, biva sve veća i svakim danom, užasnija. Govori se, da se je bivši ban Tomašić dogovorio s Khuenom tako, da famozni Milan Accurti pripravi terain uvedenju „ustava“ svojom poznatom vještinom. Ali se i tome protivi Lukacs.

Jadna Hrvatska, u čijim si rukam!...

Erazmo Barčić prama Anti Starčeviću.

Pod ovim naslovom zagrebačka „Hrvatska“ piše o odnošajima, koji su vladali između dva velika pokojnika, Erazma Barčića i slavnoga Ante Starčevića. Prenašamo iz nje pismo, koje je Barčić pisao Starčeviću, kad mu je ovaj izkazao saučešće nad smrću sina jedinca.

Veleučeni gospodine doktore!
Veleštovani prvače!

Kako da se zahvalim Vašemu ljubznom, srdačnom pismu od 10. t. mj., kojim mi izvoliste izraziti Vaše saučešće radi goleme nesreće, koja me gubitkom moga jedinca zateče? Ja moram se uteći onoj običnoj, ali u mojem fatalnom slučaju sasna frapantnoj frazi: „Ne snadjem dovoljnih izraza, da Vam se zahvaljujem.

Pokojnikova obitelj, tugom satrvena je plakala nad njegovim liesom, kad evo stiže Vaše pismo toli nježnim osjećaji nadahnuto, po pročitanju koga je suze upravo ronila.

Ja sam uvjeren, da Vašu dobrotu zanima sve, što se tiče mene i moje obitelji, ja sam uvjeren, da je Vas ljuta žalost obuzela nad preranom smrću moga jedinca a kako ne bi morao biti uvjeren?...

Jer preko četvrt vjeka, što se ja uz Vas borim za načela stranke prava, načela, kojih ste Vi inkarnacija, načela, koja, hvala Vašemu Apoštolatu, su prodrli i razmakla duboki koren u svjest našega naroda, načela, oživotvorenje kojih može jedino povratiti našoj miloj Otačbini slavu i veličinu dobe Krešimira velikoga.

Nesretnbme mojemu Erazmu Vi biaste uzor značajnosti i otačbeničtva.

Ako smo se kad i kad od Vas razišli u formalnih, ili ko što ono kažu, faktičnih pitanjih, mi unatoč tomu ostasmo nepokolebivi vierni slijedbenici Vaše političke religije, koju ću ja do kapi života ispovijedati; a mi nismo nikada malouvažali Vaše velike zasluge, koje će Vašemu imenu u historiji hrvatskoga naroda osjegurati sjajno vječito mjesto.

Molim Vas, Veleučeni Gospodine, da izvolite primiti osjeguranje moga strahopočitanja i moje neugasive harnosti.

Najpokorniji sluga i štovatelj
Na Rieci. 13. III. 1892.

Erazmo Barčić.

Pismo najbolje karakteriše, što je blagop. Barčić mislio o pravaštvu i Anti Starčeviću. I ono je najbolji odgovor „No-

vom listu“, koji je prigodom Barčićeve smrti pisao da je veliki pokojnik cienio Starčeviću političku religiju, pogubnom za hrvatski narod.

FERMANI.

Dalmacija: sve fermani lete,
Globam straše, tamnicama priete.
A najljudim gnjevom oni dišu
Kulebih i Szilvasz — koje pišu!

Nego ona zemlja od fermana,
Na grobu je — baš ovijeh dana.
Fermani su grob joj iskopali,
Iz tiela joj srce iščupali.

A robovi što bjehu s' fermana,
Slobodni su — baš ovijeh dana!
Komar.

Iz grada i pokrajine.

Spletkari. U Spljetu kod onih oko „Dan“ i „Pučkih Novina“ kao da je denuncija i spletka druga narav. Poručujemo im da se čuvaju čorava posla. Ako je njima Dr. Trumbić konkurent u nudjanju vladi, to su njihovi posli, a nepošteno je od njih što u svoje mreže upliću ljude, koji nemaju nikakova posla sa njihovom grubom rabotom. U ostalom zašto javno i otvoreno ne izstupe nego onako zaplotnjački? Dakle napred, čim prije tim bolje.

Štamparska pogreška, koja muti smisao. U zadnjem našem uvodnom članku na trećem stupcu u sredini ima stati: „A u narodnom svećeniku mi vidimo čest (a ne čast kako je bilo štampano) narodne sile, za kojom bi žalili kad bi išla izgubljena“.

Epistular. Hoće li se već jednom maknuti cjelokupni naš episkopat za tiskanje novog epistulara? Nestašica istog u crkvama kojekakove komentare prouzrokuje.

Kada dodje do novog izdanja, neka nam se — za Boga — ne pruži kao ono najzadnje! Dosta je popraviti pravopis starijeg izdanja, koje ima hrvatsku statistiku, a puku je već u krv ušao, dok ovo zadnje izdanje „drapa“ uši.

Zar je i sa epistularom kao i sa izdanjem glagoljačkog misala predprošlog i prošlog decenija?

Jedan svećenik.

(„List Biskupije“ — dvojezičnost).

Primamo iz svećeničkih krugova: Viče se na „Smotru“ zarad: dvojezičnosti, a evo ovdje izlazi „List B skup je“, službeno glasilo Ordinarijata: dvojezično. Pod pokojnim bisk. Nakičem tomu se je doskočilo, a sada smo opet bačeni koji decenij natrag. Pitamo: koliko je osoba u našoj biskupiji od svećenstva i lajikata, koji ne razumije hrvatski, pak im je nuždan talijanski prevod? Za koga se tiska talijanski? Čujemo, da je tu „fak-totum“ naš poznati Rajmund pop Marojević (on je kanonik, ali ga glagoljački nadpis na kući krčme Mate Tijadovića zove „pop“, pak eto i ja). Za ovog puta dosta. p. J.

Vodice rodu prvog Crnogorca poginulo za slobodu Balkana.

Prošlog četvrtla tajnik vodičke občine Bilić krstio svog prvorodjenog, svoj ponos i uzdanicu; krstio Balkana. Oko Balkana, bez razlike stranaka i strančica sakupilo sve što je vidjenijeg i uplivnijeg u mjestu. Između najrodoljubijih zdravica bila je ona starine Andrije Čičin-Šaina, koji mladenačkim zanosom sjetio i potokao hrvatsku mladost na svoju dužnost, a nisu bile na odmet ni zdravice načelnika Skočića, Frane Markoča, S. Roce, Mate Čičin-Šaina; zahvala P. Bilića. Na predlog N. Markoča sakupljenih K 35 60 bi određeno za bližnji rod prvog Crnogorca koji poginuo za slobodu Balkana. Neznatni darak, ali bratsko hrvatsko srce veliko; svrha plemenita, uzvišena. Novac će se dostaviti Crnogorskom crvenom krstu, da ga izruči po želji i odluci darovatelja.

Ovim Vodičani primili na znanje zabranu vlasti vijanja zastava, izvišenje sagova za tri mjeseca, usljed nesredjenih prilika na Belkanu.

Milodari na počast uspomene pokojnih u korist fonda „Dobrov. Vatrog. Društva“ primaju se u dućanu g. Jurja Grimani-a.

Vladina oskudična akcija obećana je i za ovu godinu. Splitsko „N. Jedinstvo“ javlja da je političkom kotaru splitskome doznačena znatna svota. Idemo da vidimo što će bit doznačeno kotaru šibenskom, imcnito občini šibenskoj, koja, može se reći, da je tekar očutila do sad

blagotvornu ruku milostive vlade, kad joj je ono dobacila po koju mrvicu, jer inače opet nije moglo da bude radi — pravice! — Idemo da vidimo hoće li se ta blažena vladina akcija protegnuti jednom nešto ozbiljnije na ovu krajinu, potrebe koje bijahu milostivoj vladi u toliko navratka prikazane i od strane občine i od strane naših zastupnika.

Otvoren je natječaj na mjesto tehnička kod občine šibenske. Dotični oglas priobćen je u današnjem broju našeg lista.

Za novo groblje. Danas je objavljeno povjerenstveno naliježe na raznim mjestima i polo ajima u okolici, na kojima bi se dalo urediti novo prostrano potrebito groblje koliko za katolike toliko za pravoslavne. Ovo pitanje od velike važnosti nastoji se riješiti što prije i što bolje, a ako se nije već do sad riješilo, pripisat je to poteškoćama, skopčanim sa dotičnom nabavom zemljišta. — Očekivat je od vlasnika zemalja da će u ovom pogledu doći u obćem interesu, a onda da će občina svojski pregnuti da doskoči što većom pospješnošću ovoj ne odgonljivoj potrebi.

Nečistoća na gradskim vratima kod biskupije još uvijek traje, a nije se tu opazala, dok nije bila postavljena ondje u blizini vojnička straža. Poznato nam je, da su se proti toj javnoj odvratnosti pritužile više puta do sad i občina i kurija, ali sve utaman. — Bilo bi vrijeme, da se strogom zabranom sa strane vojničkog zapovjedništva preprieči daljnje kaljanje onog puta.

Naša bazilika t. j. njezina riznica još je uvijek poduprta onom „armaduram“, koja je tu usadjena već od pet-šest godina, a ne zna se baš za što, — je li za to da se riznica ne sori ili za to da se — bilo kad — popravi. Kako godj, armadura stoji tu i zapućava živi prolaz na dotičnoj ulici već od godina i godina! Da je naša bazilika negdje drugdje, a ne u Dalmaciji, kako bi one armadure bilo brzo nestalo! Baš smo znatiželjni, koliko će dugo još tu stajati.

Pučke škole u Crnici i kod sv. Luce otvoriće se tekom uaredne sedmice.

Prodaja zemalja „Zaklade Andreis“, koja je bila odobrena od občinskog Vieća i od drugih nadležnih vlasti moći će se doskora provesti, jer će brzo bit izvedena cjelokupna odnosna procjena, na temelju koje će se voditi prodajni pregovori sa dotičnim kmetovima. Bude li rezultat tih pregovora od koristi za zakladu, dakle takav da uzmogne bit odobren od Zemaljskog Odbora, bit će susljedno dovršene sve zakonske formalnosti za provedbu prodaje.

Telefon. U lokalnom telefonskom obćenju opažaju se često razne manjkavosti, koje napose danas ne spominjemo, već samo upozorujemo na njih, da bi se zgodno odklonile.

Posebnost godine 1913 su svibanjska vučenja srećaka u korist „Hrvatske Narodne Straže“, kod kojih se u sretnom slučaju već po uplati prvog mjesečnog obroka 5 kruna, može dobiti 90.000, 40.000, 30.000 i dva puta po 20.000 kruna, odnosno franaka i lira. Čitajte današnji oglas „Srećke u korist Hrvatske Narodne Straže“.

Razne viesti.

Izložba jake djece. U New-Yorku bijaše u petak otvorena internacijonalna izložba djece. Ta je izložba osobito s toga interesantna, što se tuđe ne će — kako je inače bivalo kod takih sgoda — nagradjivati najljepša, nego najjača i najzdravija djeca. Nije sasvim krivo, kad je jedan član odbora rekao, da ljudi obično mogu da govore s većim razumijevanjem o zdravstvenim prilikama konja utrkivača ili možda psa, nego li o tjelesnim vlastitostima djeteta. Ta dakle izložba djece ima da potakne roditelje na to, da djecu posmatraju bar s toliko interesa, s koliko gledaju pse javčare ili englezke punokrvne konje. Ručičasta usta, velike, osobito modre oči i nježne nožice djetete sigurno su nešto liepo; ali savez za blagostanje djece, koji je na čelu toj izložbi, drži, te je mnogo važnije, da se pazi na obseg grudi, jakost hrbtenice i snagu mišica. Svako die je ima da se iztraži prema upisnom arku s obzirom na: veličinu, težinu, formu glave, formu čela, formu brade, žlijezde, inteligenciju, boju i vlastitost kože, jakost mišica, vrstnoću kostura, jačinu hrbtenice, spretnost u hodanju i puženju. Na izložbi smiju da učestvuju djeca u dobi od najmanje šest mje-

seci do najviše podruge godine. Sudci međutim se će ovaj put biti majke, kao što bijaše inače u takim sgodama, nego new-yorški specijaliste liječnici. Nagradjena djeca „ovjekovječit“ će se kinematografom, a dobit će nagradu i majke, koje su najbolje odhranile svoju djecu.

Kako žive djevojke u Englezkoj. U „Century Magazine“ bavi se neki B. Atkins feminizmom englezkih djevojaka. Obćenito uzevši služe se djevojke u Englezkoj slobodom, što su si je izvojevale, dostojno i pristojno. No ima iznimaka. Sloboda neudatih dama još je nešto novo, a primjena te slobode nije još uredjena ni izkustvom ni tradicijom. S toga ne znaju gdje koje englezke dame, kako da se vladaju, a ta nesigurnost vodi do žalostnih ekscesa. One se vladaju poput mladića, što je netom, ostavio školu, pa pozvan na zabavu i ondje se opije, jer se još nije naučio da procieni, koliko smije da pije a da ne prekorači mjere. Kad „ultraemancipirane“ puše, one puše na svim javnim mjestima; u zabavnom razgovoru osobito rado govore o stvarima i predmetima, što kadšto mogu da zatjeraju u lice krv od stida i „otvrdnolome“ mužkarcu; kad pak pišu, osobito rado obraduju taku materiju, što je onkraj granice stida i ćudorednosti. Tako se tumači i to da romani s vrlo dvojbom sadržinom, što su zadnjih godina publicirani u Englezkoj, većinom su pisani od žena. Atkins je ipak osvjedočen, da se tu radi o prelaznoj pojavi, a ta neograničena oopojenost englezkih dama da će se doskora dokrajčiti.

Koliko se je do sada Bugarska zadužila u ratne svrhe. Odmah kod proglašenja rata dobila je Bugarska od jednog francuskog konzorcija zajam od 25 milijuna leva, i poslije opet 40 milijuna. Od ruske vlade dobila je Bugarska zajam od 25 milijuna leva. Bugarska proturala je u samoj zemlji državne rente za 15 milijuna, a putem rekvizicije oduzela je domaćim trgovcima i tvornicama brašna, masti, stoke i razne robe za 200 milijuna (trgovci su dobili za to od vlade zadužnice, koje će se poslije sa kamatima povratiti). Kod bugarske državne banke primila je vlada u zadnje vrijeme zajmove od 100 milijuna tako, da od početka rata do danas iznašaju zajmovi Bugarske oko 400 milijuna leva.

Samoubojstvo apaša. Poznati automobilski bandit Lacombe sunovratio se u subotu prije podne s krova tamnice u dubinu te ostao na mjestu mrtav. Razbojnik se naime odšuljao iz svoje ćelije na taj krov, hotći jamačno pobjeći. No nadglednici i srraže zamjetiše to, i u času, kad mu se, proganjajući ga, približio, apaš se sam strmoglavio u smrtonosnu dubinu.

Broj 3284.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto tehnička kod ove Obćine.

S ovim mjestom spojena je plaća određena u novoj osnovi o razredjenju občinskih činovnika po nazivu i po berivima, odobreno od Obćinskog Vieća u sjednici 10. studenoga 1912, te od Zemaljskog Odbora odlukom 29. ožujka 1913 br. 14626/912; te pravo za mirovinu u smislu pokrajinskog zakona 28. veljače 1899; br. 8. l. p. z.

Rok ovom natječaju traje do 1. svibnja t. g.

Natjecatelji morat će do tog roka dostaviti ovome Obćinskom Upraviteljstvu svoje molbenice, snabdjevne svim izpravama, na kojima se njihovo natjecanje temelji; a dat će se kod imenovanja prednost onome, koji dokaže, da je već stekao i prakse u občinskoj tehničkoj službi.

Natjecatelji morat će dokazati potpuno poznavanje hrvatskog jezika.

Onaj, kojemu bude dopitano mjesto tehnička kod ove Obćine, do stalnog imenovanja, imat će pravo na plaću određenu po staroj osnovi o pravnim odnošajima činovnika občine šibenske, t. j. na plaću od Kr. 2400.— godišnjih, od dana stalnog imenovanja imat će pravo na plaću određenu po novoj osnovi t. j. na Kr. 3600.— godišnjih i na neprekidne četirigodišnje doplatke od Kr. 400.— svaki.

Za potanje obavjesti moći će se natjecatelji obratiti podpisanome.

U Šibeniku, 11. travnja 1913.

Od Obćinskog Upraviteljstva.

Načelnik:
Dr. Krstelj.

Prisjednik:
V. Kulić.

Učitelj engleskog jezika.

Preporuča se osobito realcima, koji se nanijeravaju posvetiti pomorskom zvanju. Adresu daje uprava „Hrvatske Rieči“.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjige broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nakhvija se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

NOVO IZRADJENE
RADNIČKE KNJIGE

SLUŽBOVNE KNJIGE

NABAVLJAJU SE U
HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Losconcz & Hatvanski paromlinovi od Borsod Mischolz i Istvanskog dioničkog društva proizvadjaju najbolje i najizdašnije vrsti

∴ BRAŠNA ∴

Najveće mlinsko poduzeće.

Dnevna produkcija 700.000 kilograma brašna.

Glavno zastupstvo i skladište kod tvrdke:

FRAN LENTIĆ Trst.

Vodovode

Šmrkove

svih vrsti izradjuje

najveća slavenska tvrdka Monarkije

ANT. KUNZ

Hranice (Morava).

Praktične upute i približni troškovnici badava.

Papir i tuljei za
cigarete
ABADIE
PARIS
Dobiva se u svim trafikama

Prodaje se pokućstvo

sastojeće se od jedne spavaće sobe, sobe primanja, blagovaone i kuhinje, u veoma dobrom stanju, sve ukupno ili na pojedine komade. Potanje obavjesti daje g. Ive Jadronja, c. k. pošti podčinovnik. 3—3

Srećke u korist „Narodne Hrvatske Straže“

5 glavnih zgoditaka

90000, 40000, 30000, 20000 i 20000 kruna, odnosno franaka i lira

dobije tekom mjeseca svibnja

u sretnom slučaju već sa uplatom samo 5 kruna onaj, koji naruči izvrstnu skupinu 5 srećaka na 70 mjesečnih obroka po K 5

15 vučenja godišnje!

Zahitjevajte obširno svibanjsko izvješće o srećkama! Iz njegovog sadržaja: Za jednu krunu 100000 franaka! Izvješće razpošilja i naručbe prima za srećkovno odijeljenje „Slovenske Straže“ g. Valentin Urbančić, Ljubljana.

Pozor!

Pozor!

Gradjevni poduzetnici!

Izvrstno vapno, uz vrlo umjerene cijene

dobiva se kod

I. dalmatinske tvornice vapna

u TEPLJUHU kod Siverića.

Naručbe prima te daje potanje obavjesti

Podružnica Ljubljanske Kreditne banke u Splitu.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu

jedini je domaći osiguravajući zavod. ∴ Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 2.713.674-13
Od toga temeljna glavnica	K 800.000—
Godišnji prihod premije	K 1.363.040-89
Isplaćene odštete	K 4.970.238-48

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolice
VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

JESAM LI PLATIO PREDPLATU?

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY - PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

83.

Čovjek, za kojeg se sred te krasote, među svim tim zlatom i srebrom, nije niko sjetio i koji je kraj drugih stajao tako skromno, kao da ne pozna ovdje žive duše, — najjednom stajao je pred bijelcem, čistim od snijega, na kojem je u sedlu prevučenom baršunom, sjedila danska kraljica; Draguška sagla se k njemu, podigla je s lica posve prozirnu koprenu, i otac Dobrogost utisnuo joj na bijelo čelo dug cjelov...

„Bog nek bude s tobom, draga dušo!“

„Veoma si mi već potreban, časni oče... Draguška sjeća te se dnevno nebreno puta...“

„Bog nek poživi našeg dragog vjerovjesnika!“

Starješina Gnjevoš je da tako rečem zagrmio, a njemu se pridružili svi njegovi drugovi.

„Bog nek poživi dragog našeg blagovjesnika, koji nam odgojio tako dobru kneginju!“

Pvo klicanje čulo se sve do mora, a morski valovi nosili su ga do danske obale...

A već je bila ovdje i Jitruška s majkom Živenom... Kraljeva nevjesta obje je poljubila u lice, a iz polukruga izašao je stari Ljudevit, koji je bio rad da takodjer ovdje nešto progovori, a nikako mu nisu htjele riječi iz grla na jezik...

Valdemar govorio je s Dobrogostom, a biskupovo lice bilo je sve smrkautije. Desnica, na kojoj je imao crvenu rukavicu sa zlatnim krstovima, stiskala je pastirsku palicu, kao da hoće da zdrobi skupocjenu kovinu...

I već su opet zvonila zvana, ponovno se čuli rogovi, opet se glasiše trublje, kao da se natječu s bubnjem, a sa svim tim glasovima sve jače se sljevalo klicanje naroda za kraljem i njegovom nevjestom, koji su išli u grad...

A drugi dan pokazalo se sunce nad starom Ljubicom sa svojim najsvjetlijiim žarom! Od doba, kad su u mračnom starom vremenu postavili ovdje temeljni kamen prve kuće, ne pamte ovdje takav dan, i unuci onih, koji su doživjeli današnji dan, nisu vidjeli u gradskim ulicama ni u doba najvećeg procvata tako odličnih i junačkih vitezova, kakovih je bilo ovdje onda, kad se vjenčao danski kralj Valdemar s kćerkom češkog vojvode.

Ulice, koje vode u crkvu, bile su prevučene sa skupocjenim crvenim platnom, i kao da se pretvorile u najraskošnije drvorede... A koliko je cvijeća bilo posuto putem prema hramu. Na mnogim mjestima bili su slavoluci... Marijanska crkva bila je iznutra slična čarobnom vrtu.

Samo jedna sjena, ako se može govoriti o sjeni, mutila je svečano suglasje... Bukovički biskup nije htio da prisustvuje vjenčanim obredima. Nikako nije htio da dozvoli ocu Dobrogostu, da blagoslove kraljevski brak, jer da njemu samom pripada to pravo, koje ne će nikom da prepusti...

Bukovački biskup bio je jedan između onih, koji bi najvolio, da u bodričkoj državi vidi stari red i na gradskim utverdama brunšvičke zastave... Oca Dobrogosta mrzio je, i to onda kad je čuo za njegov vjerovjesnički rad. Ipak bi morali Bodrići u svojim selima bez njega ponovno podići krstove, ponovno morali bi pred njim obarati svoje glave, nečavna progonaštva opet bi započela, i da nije bilo danske pomoći, ponovno bi se učvrstila brunšvička vlast u buntovnoj državi...

Kralj Valdemar ipak se svladao. Otac Dobrogost morao je da upotrebi sav svoj govornički dar. Obzirom na svoju osobu rado bi odstupio. A kralj zapovjedio je, a Draguška molila je... Otac Dobrogost nakon toga nije više oklijevao...

Oko žrtvenika, na kojem je gorilo tisuću svijeća, poredali se danski junaci. Voštanice u srebrnim svijećnjacima tinjale su u bljesku oklopa, lančića, koji su bili oko vratova, i u biserima na balčacima skupocjenih mačeva...

U sveštu bila je dobra tisuća ljudi, a niko ni disao nije, svi su gledali u oca Dobrogosta, kojem je glas zvučao kao najčišća kovina, a samo malo, vrlo malo lica bilo je, na kojima se nisu pokazale suze...

„Poznam — već dobro poznam srce, koje poklanja ova kći iz plemenitog roda Pršemislovaca nama svima — u tančine poznam kristalno srce naše kraljice, jer sam ju odgajao od djetinjstva... Dolazi među vas, u tuđu državu s otvorenom dušom, da nadje u njoj novu kuću... I molim vas, što vruće mogu, — molim vas u ime njezino; da zaista nadje među vama nov dom, a danska država nek joj bude nova domovina... Njezin otac daleko je... Povjerio vam je svoju miljenicu bez brige i s velikim pouzdanjem; čuvajte ju, budite joj poslušni, budite joj vjerni...“

Po sveštu najjednom čulo se zveketanje čelika, stotine mačeva svjetlilo se nad glavama danskih vitezova i stotine usnica ponavljalo je: „Čuvat ćemo je, slušat ćemo je i bit ćemo joj vjerni do zadnjeg daha...“

„I vaša kraljica ne će vam biti gospodja, ne će vam biti gospodarica, već mati svuda — svuda — u bogatim gradovima i u omašnjim kućama...“

Valdemarova glava skoro se spustila do stepenica žrtvenika i njegova ruka drhtala je u ruci Draguškinjoj...

„I što da tebi još rekнем o tom danu, koji neka — Bože daj — nikomu između nas ne iščezne iz uspomene, i neka se u danskoj državi sjeća njega do najkasnijih vremena?“

— Sjećaj se časti i dobrog imena svoje domovine, sjećaj se krvi, iz koje potičeš; tvoja čast je i čast česke države, tvoja slava je i slava tvoje domovine, i ko blagosivlje tebe, blagosivlje i narod, iz kojeg si došla... A mojih današnjih riječi i današnjeg tvojeg obećanja nek te uvijek sjeća ovaj krstić, — uspomena na pradavna vremena, koji je donio iz dalekih istočnih država sveti Metodije... To je moj vjenčani dar! Nek ti bude zaštitom srećnih dana i nek ti bude zaklonište, ako bi se — što nek ne dopusti svemoguću Bog! — nadvili nad tvojom glavom tamni oblaci!“

Otac Dobrogost objesio je priprosti bizantijski krstić na crnoj svilenoj vrpici gojenici oko vrata.

I opet se oglasila bukovačka zvana u najveličanstvenijem suglasju, opet se čuli bubnji, ponovno su zatrubile trublje i odmjevali su se rogovi, a svjetina klicala je radosno.

Svatba bila je posve slična onima, koje znaju ocrutati najbolji spisatelji bajki. I ko zna, nije li u nekadanjoj Ljubici zbilja nadvisila i najbujniju maštu. Na stolovima pod otvorenim nebom bilo je prostrto za tisuće i tisuće... Koliko je bilo medice u buradma a koliko vina s obale Rajne?! Svatovcima nije se smješak s lica ni za čas izgubio, svima se od veselje svijetlile oči, a iz usta redalo se nazdravica za nazdravicom kraljevskom paru za sreću i dugi život... A svatba nije trajala samo dva, tri dana, nego cijeli tjedan redalo se veselje za veseljem, da se učesnicima već vrtjelo u glavi i da su težili za mirom i odmorom. Na prostoru za gradom dva dana uzastupce bile su viteške igre, kod kojih su polomili s ulica, da su morali isjeći cijelu šumu, prije nego su sve nasadili na motku; izlomili su mačeva toliko, da će obrtnici mačeva imati cijelu zimu posla, pokvarili su oklopa i kaciga pokrili više gradova na obali kao u pravom boju a razdijelili su pobjedničkih odlikovanja, da bi s njima mogao Rajne...

O bukovačkoj svatbi sastavljali su pjevači pjesme, išli su iz kraja u kraj, iz grada u grad i pričali su nevjerojatna čuda o sjaju, krasoti i bogatstvu...

(Nastavit će se).

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centraika DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI QUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. Krstelj i drug) :: Šibenik :: (Dalmacija).

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske urede.

Tiskanice izradjene su na finom i trajnom papiru, a cijene su im veoma nizke. Pri naručbama za veću količinu, uz broj popisa valja naznačiti i naslov tiskanice.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestvenike, diplome, cienike, protokole, brosure itd. itd.

Za sokolska društva imamo naročite Clischée i znakove, te smo u mogućnosti svaku naručbu izvršiti na podpuno zadovoljstvo. Naročito smo snabdjeveni krasnim slovima za izradbu svake vrste i veličine plakata. Čista papira svake vrste i količine, kao i obvoja prodajemo uz vrlo nizke cijene.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje i t. d. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brosure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.

Napomenuti nam je, da smo svim radnjama, kao i papiru i tiskanicama cijene znatno snizili.

SPUŽAVA

:: :: RAFINIRANIH I PROŠTIIH :: ::

svake veličine i oblika

za sve moguće potrebe te za toilette

imade veliku zalihu

SPUŽVARSKA ZADRUGA

U KRAPNJU

Naručbe adresirati na:

Spuzvarska Zadruga - Šibenik.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionici

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. sljedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne; povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratak svake srijede u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslije podne; povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake srijede u 6 sati poslije podne; povratak svaki ponedjeljak u 1.15 poslije podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati poslije podne; povratak svaki četvrtak u 7.15 poslije podne.

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najjekovitiiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Kiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice krizni putevi, raspela, jaslice itd. Katalog uzorka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do stacije uključivo sa skrinjom, ne plaća naručitelj.